

**37020-K Vaststelling van de begrotingsstaat van het
Defensiematerieelbegrotingsfonds voor het jaar 2027**

nr. Verslag houdende een lijst van vragen

De vaste commissie voor Defensie heeft een aantal vragen voorgelegd aan de minister van Defensie over de **Vaststelling van de begrotingsstaat van het Defensiematerieelbegrotingsfonds voor het jaar 2027** (Kamerstuk 37020-K).

Voorzitter van de commissie,
Paternotte

Adjunct-Griffier van de commissie,
Manten

Nr	Vraag	Bijlage	Blz. (van)	t/m
1	Kunt u per begrotingsartikel aangeven welk bedrag van de uitgaven voor 2027 al juridisch vastligt, uitgesplitst naar verwerving en instandhouding?			
2	Welk deel van het totale projectbudget van investeringsprojecten boven de €50 miljoen is inmiddels juridisch verplicht?			
3	Welke materieelleveringen die voor 2027 zijn gepland liggen al contractueel vast, en bij welke leveringen zijn de levermomenten nog niet definitief?			
4	Voor welke belangrijke materieelleveringen in 2027 is een uiterste leverdatum contractueel afgesproken, en voor welke niet?			
5	Welk investeringsbudget dat eerder voor 2027 was geraamd, is sinds de begroting 2026 doorgeschoven naar latere jaren? Kan dit per project worden aangegeven?			
6	Van welke investeringsprojecten is het projectbudget sinds de begroting 2026 verhoogd, en met welk bedrag?			
7	Bij welke investeringsprojecten is inmiddels gebruikgemaakt van de risicoreservering, en hoeveel van deze reservering resteert per project?			
8	Welke projecten zorgen in 2027 voor het grootste deel van de overprogrammering?			
9	Bij welke investeringsprojecten bestaat op dit moment een concreet risico op vertraging van de levering of uitvoering?			
10	Hoeveel ruimte is binnen het DMF in 2027 beschikbaar om prijsstijgingen of andere kostenoverschrijdingen bij lopende projecten op te vangen zonder andere projecten uit te stellen of te verkleinen?			
11	Welk deel van de extra investeringsmiddelen uit de Defensienota 2026 tot en met 2031 is inmiddels aan concrete projecten gekoppeld, en welk deel daarvan is al juridisch verplicht?			
12	Welk bedrag van de begrotingen voor het Defensiematerieelfonds van 2026, 2025, 2024, 2023 en 2022 heeft Defensie niet uitgegeven, aan welke posten, en waarom?			
13	Welk bedrag geeft Defensie in 2027 uit aan wapens of dual-use goederen bedoeld voor wapens?			
14	Zou u inzicht kunnen geven voor welk bedrag Nederland wapens koopt in 2027, inclusief de orders die al zijn gedaan, uit welk land, en van welke bedrijven?			
15	Bij welke bedrijven bent u voornemens in 2027 nieuwe orders te plaatsen voor wapens of dual-use goederen bedoeld voor wapens en voor welke verwachte			

- bedragen? Welke voorbereidende gesprekken tussen het Ministerie van Defensie en bedrijven vinden nu plaats? Uit welke landen komen die bedrijven?
- 16 Welk percentage van het begrote bedrag bedoeld voor wapens of dual-use goederen bedoeld voor wapens wordt gezamenlijk met EU-partners gekocht?
 - 17 Hoe groot is de totale overprogrammering van het Defensiematerieelbegrotingsfonds in 2027, zowel in euro's als als percentage van het beschikbare budget, uitgesplitst naar Defensiebreed, maritiem, land-, luchtmaterieel, infrastructuur en vastgoed en IT?
 - 18 Welk bedrag van de voor 2027 geprogrammeerde investeringsuitgaven verwacht Defensie daadwerkelijk in 2027 te kunnen realiseren, en met welk bedrag aan onderrealisatie houdt Defensie bij het opstellen van de begroting rekening?
 - 19 Welke investeringsprojecten kennen volgens Defensie in 2027 een substantieel risico op vertraging of onderrealisatie, en wat is per project de belangrijkste oorzaak van dit risico?
 - 20 Welke materieelprojecten zijn sinds de Ontwerpbegroting 2026 vertraagd, met hoeveel maanden zijn deze projecten vertraagd en welke financiële gevolgen heeft deze vertraging?
 - 21 Voor welke munitiesoorten voldoet de Nederlandse krijgsmacht naar verwachting eind 2027 nog niet volledig aan de vastgestelde voorraadnormen?
 - 22 Kan voor iedere munitiesoort waarvoor eind 2027 nog niet volledig aan de vastgestelde voorraadnorm wordt voldaan worden aangegeven welk percentage van de benodigde voorraad naar verwachting aanwezig is?
 - 23 Welk bedrag wordt in 2027 uitgegeven aan het verhogen van de Nederlandse munitievoorraden, uitgesplitst naar Battle Decisive Munitions en overige munitie?
 - 24 Welk deel van de in 2027 voor Nederland bestelde munitie wordt geproduceerd in Nederland, welk deel elders in Europa en welk deel buiten Europa?
 - 25 Voor welke belangrijke munitiesoorten is Nederland voor productie en levering volledig afhankelijk van producenten buiten Nederland?
 - 26 Welke munitiesoorten die Nederland in 2027 aanschaft hebben naar verwachting een levertijd van langer dan twee jaar en wat is per munitiesoort de verwachte levertijd?
 - 27 Welke concrete munitieproductiecapaciteit verwacht Defensie met project Ballista in Nederland te realiseren, welke munitiesoorten moeten daar worden geproduceerd en hoeveel productiecapaciteit per jaar wordt beoogd?
 - 28 Welk bedrag wordt in 2027 besteed aan de instandhouding en het onderhoud van wapensystemen, uitgesplitst naar maritiem materieel, landmaterieel, luchtmaterieel en Defensiebreed materieel?
 - 29 Voor welke wapensystemen is in 2027 sprake van achterstallig onderhoud en wat is per wapensysteem de omvang van deze onderhoudsachterstand?
 - 30 Welke wapensystemen kunnen in 2027 naar verwachting niet volledig volgens planning worden onderhouden door een tekort aan technisch personeel, reservedelen, onderhoudscapaciteit of capaciteit bij leveranciers?
 - 31 Voor welke wapensystemen bestaan in 2027 tekorten aan reservedelen die gevolgen hebben of kunnen hebben voor de operationele beschikbaarheid, en welke reservedelen betreft dit?
 - 32 Wat zijn in 2027 per krijgsmachtdeel de geraamde kosten voor de aanschaf en aanvulling van reservedelen voor wapensystemen?
 - 33 Welk deel van het onderhoud aan wapensystemen wordt in 2027 door Defensie zelf uitgevoerd en welk deel door externe bedrijven, uitgedrukt in uitgaven?

- 34 Voor welke wapensystemen is Nederland voor onderhoud, reparatie of levering van essentiële reservedelen afhankelijk van bedrijven buiten Nederland, en voor welke daarvan van bedrijven buiten Europa?
- 35 Welk bedrag wordt in 2027 besteed aan inspectie, keuring, onderhoud, revisie en levensduurverlenging van munitievoorraden?
- 36 Welke munitiesoorten kunnen in 2027 niet of niet volledig binnen de daarvoor geldende termijnen worden geïnspecteerd, gekeurd, onderhouden of gereviseerd door onvoldoende personele, technische of externe capaciteit?
- 37 Wat is de totale financiële waarde van munitie die in 2027 naar verwachting moet worden afgekeurd, afgestoten of vernietigd wegens het bereiken van de technische levensduur of omdat deze niet langer veilig of inzetbaar is?
- 38 Voor welke belangrijke munitiesoorten wordt in 2027 levensduurverlenging toegepast, hoeveel munitie betreft dit en wat zijn daarvan de geraamde kosten?
- 39 Welke capaciteit heeft Defensie in Nederland voor inspectie, keuring, onderhoud en revisie van munitie en voor welke munitiesoorten is Nederland hiervoor afhankelijk van buitenlandse bedrijven of overheden?
- 40 Voor welke wapensystemen is de geraamde operationele beschikbaarheid in 2027 lager dan de door Defensie vastgestelde norm en wat is per wapensysteem de belangrijkste oorzaak daarvan?
- 41 Welk percentage van de totale waarde van de in 2027 door Defensie te sluiten materieelcontracten komt naar verwachting rechtstreeks terecht bij in Nederland gevestigde bedrijven?
- 42 Welk percentage van de totale waarde van de in 2027 door Defensie te sluiten materieelcontracten komt naar verwachting terecht bij ondernemingen buiten Europa?
- 43 Bij welke in 2027 voorziene grote materieelprojecten ontstaat door de voorgenomen aanschaf een structurele afhankelijkheid van leveranciers buiten Europa voor onderhoud, reservedelen, munitie, software of technische ondersteuning?
- 44 Welk bedrag betaalt Defensie in 2027 aan NSPA, OCCAR en het European Defence Agency afzonderlijk voor contributies, beheerskosten en andere organisatiekosten, exclusief de daadwerkelijke aanschaf van materieel?
- 45 Welke materieelprojecten worden in 2027 via NSPA, OCCAR of het European Defence Agency uitgevoerd en welk bedrag is Nederland in 2027 per organisatie en per project verschuldigd?
- 46 Welke financiële besparing verwacht Defensie door in 2027 materieel gezamenlijk met andere landen of via internationale materieelorganisaties aan te schaffen, en hoe wordt vastgesteld dat daadwerkelijk sprake is van lagere kosten dan bij nationale verwerving?
- 47 Wat is de totale waarde van de voor 2027 geraamde betalingen binnen het Defensiematerieelbegrotingsfonds die in Amerikaanse dollars of andere vreemde valuta moeten worden verricht?
- 48 Hoe groot is de reserve voor valutaschommelingen in 2027 en tegen welke wisselkoersen voor de belangrijkste vreemde valuta is de begroting opgesteld?
- 49 Hoe groot kan de negatieve financiële impact van valutakoersschommelingen in 2027 zijn voordat de reserve voor valutaschommelingen ontoereikend is?
- 50 Wat is per 1 januari 2027 de totale geraamde omvang in euro's van het achterstallig onderhoud aan het vastgoed van Defensie?
- 51 Hoeveel gebouwen van Defensie voldoen per 1 januari 2027 niet aan het door Defensie vastgestelde minimale onderhouds- of kwaliteitsniveau?

- 52 Hoeveel legeringsgebouwen voldoen per 1 januari 2027 niet aan het door Defensie vastgestelde minimale onderhouds- of kwaliteitsniveau?
- 53 Welk bedrag wordt in 2027 besteed aan het wegwerken van bestaand achterstallig onderhoud aan defensievastgoed en met welk bedrag neemt de totale onderhoudsachterstand daardoor naar verwachting af?
- 54 Welke verhouding tussen planbaar en niet-planbaar onderhoud verwacht Defensie in 2027 te realiseren en in welk jaar verwacht Defensie de voor een gezonde vastgoedportefeuille genoemde verhouding van 80% planbaar en 20% niet-planbaar onderhoud te bereiken?
- 55 Hoeveel van de wettelijke keuringen van installaties op defensielocaties zijn in 2025 en 2026 niet tijdig goedgekeurd en hoeveel verwacht Defensie dat dit er in 2027 zullen zijn?
- 56 Wat bedragen de totale geraamde uitgaven aan het programma GrIT in 2027 en wat is de actuele raming van de totale kosten van het programma tot en met voltooiing?
- 57 Hoe verhoudt de actuele totale kostenraming van GrIT zich tot de kostenraming bij de start van het programma en tot de raming na de meest recente herijking?
- 58 Welke onderdelen van GrIT hadden volgens de oorspronkelijke planning vóór 1 januari 2027 operationeel moeten zijn maar zijn op die datum nog niet volledig opgeleverd?
- 59 Welke concrete GrIT-functionaliteiten worden in 2027 daadwerkelijk operationeel beschikbaar voor uitgezonden of ontplooide militaire eenheden?
- 60 Kan het voor 2027 geraamde bedrag van €136,128 miljoen voor kort-cyclische innovatie worden uitgesplitst naar concrete projecten en programma's, waarbij per project of programma het geraamde bedrag en het beoogde militaire resultaat worden vermeld en wordt aangegeven welke projecten betrekking hebben op kunstmatige intelligentie?
- 61 Welk bedrag draagt Nederland in 2027 vanuit het Defensiematerieelbegrotingsfonds bij aan het NATO Innovation Fund en DIANA afzonderlijk, en welk concreet financieel of operationeel voordeel ontvangt Nederland hiervoor?
- 62 Kan het voor 2027 geraamde bedrag van €8,530 miljoen voor duurzaamheid, klimaat en veiligheid worden uitgesplitst naar concrete projecten en activiteiten en kan per project of activiteit worden aangegeven welk direct militair of operationeel doel ermee wordt gediend?
- 63 Waarvoor is de op artikel 8 opgenomen post van €182,494 miljoen aan 'nader toe te wijzen uitgaven' in 2027 bestemd, en waarom kan dit bedrag bij het indienen van de begroting nog niet aan concrete beleidsartikelen worden toegedeeld?
- 64 Welk deel van de €182,494 miljoen aan nader toe te wijzen uitgaven in 2027 is reeds bestemd voor concrete projecten of uitgaven en welk deel is op dit moment nog daadwerkelijk vrij?
- 65 Welk totaalbedrag wordt in 2027 vanuit het Defensiematerieelbegrotingsfonds besteed aan de ontwikkeling, aanschaf, implementatie en toepassing van kunstmatige intelligentie en AI-systemen?
- 66 Kan het in 2027 vanuit het Defensiematerieelbegrotingsfonds aan kunstmatige intelligentie en AI-systemen bestede bedrag worden uitgesplitst naar projecten en programma's, waarbij per project of programma het geraamde bedrag, het doel en het beoogde operationele gebruik worden vermeld?
- 67 Welk deel van de in 2027 vanuit het Defensiematerieelbegrotingsfonds gefinancierde uitgaven aan kunstmatige intelligentie en AI-systemen wordt besteed aan toepassingen die rechtstreeks bijdragen aan operationele inzet en gevechtskracht, en welk deel aan bedrijfsvoering, ondersteuning en overige niet-

operationele toepassingen?

- 68 Welk bedrag wordt in 2027 vanuit het Defensiematerieelbegrotingsfonds besteed aan externe bedrijven, kennisinstellingen en andere organisaties voor de ontwikkeling of levering van kunstmatige intelligentie en AI-systemen, en welke organisaties ontvangen hiervoor naar verwachting middelen?
- 69 Voor welke militaire toepassingen wordt in 2027 kunstmatige intelligentie ontwikkeld of aangeschaft die zelfstandig of gedeeltelijk zelfstandig informatie analyseert, doelen detecteert of identificeert, beslissingen ondersteunt of militaire systemen aanstuurt?
- 70 Welk bedrag wordt in 2027 vanuit het Defensiematerieelbegrotingsfonds besteed aan de ontwikkeling van kunstmatige intelligentie en AI-systemen door Nederlandse bedrijven en Nederlandse kennisinstellingen?
- 71 Bij welke in 2027 gefinancierde AI-projecten is sprake van ontwikkeling van eigen technologie door Defensie, Nederlandse bedrijven of Nederlandse kennisinstellingen, en bij welke projecten wordt bestaande technologie van buitenlandse leveranciers aangeschaft of verder ontwikkeld?
- 72 Voor welke militaire AI-toepassingen is Nederland in 2027 afhankelijk van buitenlandse leveranciers voor software, modellen, rekenkracht, cloudinfrastructuur, data of technische ondersteuning, en uit welke landen zijn deze leveranciers afkomstig?
- 73 Welke concrete maatregelen neemt Defensie in 2027 om Nederlandse kennis, intellectueel eigendom en productiecapaciteit op het gebied van militaire kunstmatige intelligentie op te bouwen of te behouden?
- 74 Bij welke in 2027 gefinancierde AI-projecten liggen de intellectuele-eigendomsrechten geheel of gedeeltelijk bij Defensie of bij Nederlandse bedrijven of kennisinstellingen?
- 75 Ontvangt Nederland van Oekraïne data die afkomstig zijn uit operationele inzet van drones, wapensystemen, sensoren of andere militaire systemen en die kunnen worden gebruikt voor het ontwikkelen, trainen, testen of verbeteren van kunstmatige intelligentie en AI-systemen?
- 76 Is Nederland geheel of gedeeltelijk eigenaar van de door Oekraïne aan Nederland verstrekte data die kunnen worden gebruikt voor het ontwikkelen, trainen, testen of verbeteren van kunstmatige intelligentie en AI-systemen, en zo nee, over welke gebruiks-, bewerkings- en verdere ontwikkelingsrechten beschikt Nederland ten aanzien van deze data?
- 77 Mag Defensie de uit Oekraïne verkregen operationele data zelfstandig gebruiken voor het trainen en verbeteren van Nederlandse AI-modellen en militaire AI-toepassingen, en gelden daarbij beperkingen ten aanzien van opslag, hergebruik, delen met Nederlandse bedrijven of kennisinstellingen en toepassing in Nederlandse wapensystemen?
- 78 Welke afspraken zijn met Oekraïne gemaakt over het intellectueel eigendom van AI-modellen, algoritmen en andere technologie die mede wordt ontwikkeld of verbeterd met operationele data uit Oekraïne, en welk deel van deze intellectuele-eigendomsrechten berust bij Nederland, Nederlandse bedrijven of Nederlandse kennisinstellingen?
- 79 Welk percentage van de NAVO-genormeerde inzetvoorraden munitie is naar verwachting eind 2027 gevuld?
- 80 In welk jaar verwacht Defensie de NAVO-genormeerde inzetvoorraden munitie volledig op het gewenste niveau te hebben?
- 81 Hoeveel projectvoorstellen zijn sinds het laatste goedgekeurde CODEMO-project in 2022 ingediend?
- 82 Wat verklaart dat sinds 2022 geen nieuw CODEMO-project is goedgekeurd?

- 83 Welk deel van het beschikbare innovatiebudget in 2027 is specifiek toegankelijk voor Nederlandse mkb-bedrijven?
- 84 Welke definitie wordt gehanteerd om de Nederlandse industriële betrokkenheid bij materieelprojecten te meten?
- 85 Hoeveel euro van de in 2027 geraamde materieeluitgaven komt naar verwachting terecht bij bedrijven die daadwerkelijk in Nederland produceren?
- 86 Wanneer verwacht u de Kamer te informeren over het exacte aantal extra F-35-toestellen dat wordt aangeschaft?
- 87 Welk bedrag wordt in deze begroting geraamd voor de voorbereidingen op de aanschaf van extra F-35-toestellen?
- 88 Hoeveel extra F-35-toestellen liggen ten grondslag aan de geraamde voorbereidingsuitgaven in deze begroting?